

Mimarlık Pratiği İçin Tavsiye Edilen Uluslararası Profesyonellik Standartları Konusunda UIA Mutabakat Metni'nin Politikalarına İlişkin Öneri Kılavuzları

ETİK VE DAVRANIŞ

Kasım 1997
Nisan 1998, revizyon
10-12 Aralık 1998, revizyon
Haziran 1999, kabul

Mutabakat Metni Politikası

UIA'nın mevcut Danışmanlık Hizmetlerinde Uluslararası Ahlak Kuralları belgesi halen yürürlüktedir. UIA üye kesimleri, kendi etik ve davranış usulleri arasına, önerilen Mutabakat Metni Kılavuzlarındaki hükümleri katmaları ve bunlar uluslararası mevzuat ve mimarın kendi ülkesindeki yasalarla yasaklanmadığı sürece, üyelerinin mesleki hizmet verdikleri ülkelerin ve idari birimlerin yürürlükteki etik ve davranış kurallarına uymaları koşulunu getirmeleri yönünde teşvik edilmektedir.

Sunuş

1998 yılında Washington'da yapılan Komisyon toplantısında, Barselona toplantısından sonra elde edilen değiştirilmiş kuralları içeren metnin, Mutabakat Metninin Etik ve Davranış Konusundaki Öneri Kılavuzu olarak kabul edilmek üzere Beijing Genel Kurulu'na sunulması ve daha sonra da üye kesimler tarafından kendi kuralları arasına alınması konusunda genel bir görüş birliğine varılmıştı.

Redaksiyon kurulu, mutabakat metninde dile getirilen ilkeler ve politikalarla, dünyanın çeşitli yörelerindeki üye kesimlerin etik ve davranış kurallarından yararlanarak Konsey ve Genel Kurula aşağıdaki önerileri getirmektedir:

Giriş

Mimarlık mesleğinin üyeleri, kendilerini profesyonellik, dürüstlük ve yetkinlikte en yüksek standartlara ve mümkün olan en yüksek nitelikte ürün vermeye adanmış ve bu yolla topluma, toplumlarının ve kültürlerinin yapılı çevrelerinin gelişmesi için esas olan kendine özgü bilgi, beceri ve yetenekler sunan kişilerdir. Aşağıda, mimarların danışmanlık hizmeti üstlendikleri zaman yukarıda değinilen yükümlülüklerini gerçekleştirebilmeleri için gerekli olan davranış ilkeleri verilmektedir. Bu ilkeler, nerede uygulanırsa uygulansın, bütün mesleki faaliyetler için geçerlidir. Söz konusu ilkeler, mesleğin hizmet verdiği ve zenginleştirdiği topluma; müşterilere ve mimarlık ürünlerinin kullanıcılarına ve yapılı çevrenin şekillenmesine yardımcı olan inşaat sanayiilerine; ve gerek mesleğin gerekse toplumun mirasını oluşturan bir bilgi ve yaratı devamlılığı olan mimarlık sanat ve bilimine karşı yükümlülükleri kapsamaktadır.

1. İlke: Genel Yükümlölükler

Mimarlar, mimarlık sanatı, bilimi ve işini kapsayan ve eğitim, yetişme ve deneyim yolu ile gelişen sistematik bir bilgi ve kuram bütününe sahiptir. Mimarlık alanındaki öğrenim, eğitim ve sınav süreci, mesleğe ilişkin hizmeti vermek üzere bir mimarın görevlendirilmesi durumunda, o mimarın bu hizmetleri doğru bir şekilde yapmasını olanaklı kılan kabul edilebilir standartlara ulaştığı konusunda kamuoyuna güvence vermek üzere yapılandırılmıştır. Mimarların en genel yükümlölükleri; mimarlık sanatı ve bilimine ilişkin bilgilerini yitirmemek ve ilerletmek, mimarlığın bir bütün olarak verdiği katkıya saygılı olmak ve gelişmesine katkıda bulunmak ve mimarlık sanatı ve bilimi ve işi ile uğraşırken bilgiye dayanan ve tarafsız mesleki değerlendirmeleri bütün diğer amaçların üstünde tutmaktır.

Standart - 1.1 : Mimarlar, mesleklerinin uygulanması için geçerli olan alanlardaki mesleki bilgi ve becerilerini sürekli olarak geliştirmek üzere çaba harcayacaktır.

Standart - 1.2 : Mimarlar, sürekli olarak, estetik kusursuzluk ve mimarlık alanındaki öğrenim, araştırma, eğitim ve meslek pratiği standartlarının yükseltilmesine çalışacaktır.

Standart - 1.3 : Mimarlar, mümkün olduğu ölçüde, ilgili sanatları destekleyecek ve yapı endüstrilerinin bilgi birikimi ve yeterliliğine katkıda bulunacaktır.

Standart - 1.4 : Mimarlar, kendi bürolarında, izleme ve değerlendirme usullerini de içeren uygun ve etkin süreçlerin yerleştirilmesini ve işlerini etkin bir şekilde yürütebilmelerini olanaklı kılacak yeterli sayıda kalifiye ve denetlenen eleman bulunmasını sağlayacaktır..

Standart - 1.5 : Bir işin, mimar adına onun bir elemanı veya mimarın doğrudan denetimi altında çalışan başka herhangi bir kişi tarafından yürütülmesi durumunda, mimar bu kişinin söz konusu işi yapabilmek için yeterli yetkinliğe sahip olmasından ve eğer gerekiyorsa, uygun şekilde denetlenmesinden sorumludur.

2. İlke: Topluma Karşı Yükümlölükler

Mimarlar, mesleklerine ilişkin yasaların özüne ve hükümlerine uymak konusunda topluma karşı sorumluluk taşırlar ve meslekleri ile ilgili faaliyetlerinin sosyal ve çevresel etkilerini dikkatle göz önüne almaları gerekir.

Standart - 2.1 : Mimarlar, bünyesinde mimarlık ürünü yarattıkları toplulukların değerler sistemine ve doğal ve kültürel mirasına karşı saygılı davranacak ve bunların korunmasına yardımcı olacaktır. Mimarlar, çevrenin ve bu çevre içindeki yaşam ve yaşam ortamı kalitesinin sürdürülebilir bir şekilde iyileştirilmesi yönünde çaba gösterecek ve yaptıkları işin, bu işin verdiği ürünleri kullanması veya bunların varlığından yararlanması beklenebilecek herkesin en geniş anlamdaki çıkarları üzerindeki etkilerini tam olarak gözetecektir.

Standart - 2.2: Mimarlar, kendilerini veya mesleki hizmetlerini hiç bir zaman doğruluktan uzak, yanıltıcı veya aldatıcı bir şekilde sunmayacak ve tanıtmayacaktır.

Standart - 2.3 : Bir mimarlık firması kendisini yanıltıcı bir şekilde tanıtmayacaktır.

Standart - 2.4 : Mimarlar, mesleki faaliyetlerini yürütürken yasalara uyacaktır.

Standart - 2.5 : Mimarlar, mesleki hizmet verdikleri veya böyle bir hizmeti vermeyi amaçladıkları ülkelerin ve yönetim birimlerinin yürürlükteki yasalarına ve etik ve davranış kurallarına uyacaktır..

Standart - 2.6 : Mimarlar, uygun olduğu oranda, vatandaşlar ve meslek adamları olarak toplumsal faaliyetlere katılacak ve mimarlıkla ilgili konularda toplumun bilinçlendirilmesine destek verecektir..

3. İlke: İşverene Karşı Yükümlülükler

Mimarlar, mesleki işlerini sadakatle, bilinçle, yetkince ve profesyonel bir şekilde yürütmek konusunda işverene karşı yükümlülük taşımaktadır ve bütün mesleki hizmetlerin sağlanmasında geçerli teknik ve mesleki standartları göz önünde tutarak, önyargısız ve tarafsız değerlendirmeler yapmalıdır. Mimarlık sanatı, bilimi ve işinin yapılmasında bilgiye dayalı ve mesleki görüşler başka her türlü amaçtan önce gelmelidir.

Standart - 3.1 : Mimarlar, meslekleri ile ilgili bir işi, ancak işin gerektirdiği yeterli bilgi ve yeteneğe sahip olduklarından ve işverene verecekleri her türlü taahhütü yerine getirmeleri için gerekli finansal ve teknik kaynağın sağlanacağından emin oldukları zaman üstlenecektir.

Standart - 3.2 : Mimarlar meslekleri ile ilgili işlerini gerekli beceri, dikkat ve özenle yürütecektir

Standart - 3.3 : Mimarlar meslekleri ile ilgili işlerini gereksiz gecikmelere yol açmadan ve kendi kontrollerinde olduğu sürece, üzerinde anlaşılmış makul bir süre içinde yürütecektir.

Standart - 3.4 : Mimarlar, işverene onun adına yaptıkları işlerin ilerleme durumu ve işin niteliğini veya maliyetini etkileyecek hususlar hakkında sürekli bilgi verecektir.

Standart - 3.5 : Mimarlar, kendileri tarafından işverene verilen bağımsız görüşlerden sorumlu olacak ve mesleki bir hizmeti ancak, kendileri ve danışman olarak tutabilecekleri kişiler söz konusu alanlarda öğrenim, eğitim veya deneyim itibarıyla yeterli düzeydeyse üstlenecektir.

Standart - 3.6 : Mimarlar, ilgili taraflar, başta aşağıda belirtilen hususlar olmak üzere, bu görevlendirmeye ilişkin açık ve yazılı bir anlaşmaya varmadan, meslekleri ile ilgili herhangi bir iş üstlenmeyecektir:

- İşin kapsamı;
- Sorumlulukların dağılımı;
- Sorumluluklara ilişkin herhangi bir kısıtlama;
- Ücret veya ücretin hesaplanma yöntemi;
- İlişkinin sona erdirilmesine ilişkin hükümler.

Standart - 3.7 : Mimarlar yapılacak ödemeler sadece görevlendirilmeleri ya da işe alınmalarına ilişkin yazılı sözleşmede belirtilen ücretler ve primler olacaktır.

Standart - 3.8 : Mimarlar bir işi alabilmek için özendirici herhangi bir teklifte bulunmayacaktır.

Standart - 3.9 : Mimarlar müşterilerinin işlerinin mahremiyetine saygı gösterecektir ve gizli bilgileri, müşterinin veya örneğin açıklama yapılmasının mahkeme kararı ile talep edilmesi durumunda olduğu gibi, başka bir yetkili merciin önceden izni olmadan açıklamamaları gerekir.

Standart - 3.10 : Mimarlar, işverenlerine, mal sahiplerine veya yüklenicilere bilgileri dahilinde olan ve bir çıkar çatışması yaratabilecek önemli durumları bildirecek ve bu durumun söz konusu kişilerin yasal haklarını zedelememesini veya mimarın başkaları tarafından üstlenilen işler konusunda tarafsız olarak değerlendirme yapabilme görevini engellememesini sağlayacaktır.

4. İlke: Mesleğe Karşı Yükümlükler

Mimarlar, mesleğin dürüstlük ve şerefini korumakla yükümlüdür ve davranışlarında her zaman başkalarının geçerli hak ve çıkarlarına saygılı olacaklardır.

Standart - 4.1 : Mimarlar mesleki faaliyetlerini dürüstçe ve hakça yürütecektir.

Standart - 4.2 : Bir mimar, adı mimarların kayıt listesinden kendi isteği dışındaki nedenlerle çıkartılan veya varlığı kabul edilmiş bir mimarlık örgütü üyeliğinden uzaklaştırılmış olan uygunsuz kişilerle ortaklık kurmayacak veya böyle bir kişi ile ortak-yönetici konumunda olmayacaktır.

Standart - 4.3 : Mimarlar, eylemleri ile, mesleğin saygınlık ve dürüstlüğü sergilemek konusunda çaba gösterecek ve herhangi bir eylem veya davranışın birlikte çalıştıkları kişilerin güvenini sarsmasına olanak vermemesi ve mimarlarla işi olan halkın yanıltılmaya, sahtekarlığa ve aldatılmaya karşı korunabilmesi için, kendi temsilci ve çalışanlarının da davranışlarını bu standarda uyarlamalarını sağlayacaktır.

Standart - 4.4 : Mimarlar, ellerinden geldiğince, mimarlık alanındaki bilgi, kültür ve eğitimin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

5. İlke: Meslektaşlara Karşı Yükümlülükler

Mimarlar haklarına saygılı olmalı ve meslektaşlarının mesleki amaç ve katkıları ile yaptıkları işlere başkaları tarafından sağlanan katkıları görmezden gelmemelidir.

Standart - 5.1 : Mimarlar ırk, din, özürlülük, medeni hal veya cinsiyet ayrımcılığı yapmayacaktır.

Standart - 5.2: Mimarlar, kendisi tarafından kesin olarak yetkilendirilmedikleri sürece, başka bir mimarın fikri eserlerini kullanmayacak veya fikirlerinden haksız bir şekilde yararlanmayacaktır.

Standart - 5.3 : Mimarlar, bağımsız danışman olarak hizmet verirken, kendilerinden istenmeden ücret teklifi yapmayacaktır. İşverenin ve toplumun, mimarın sunacağı eksik ve olağandışı talepler içeren bir hizmetten korunabilmesi ve verilecek hizmetin niteliğini ve kapsamını açıkça tanımlayan bir ücret teklifi hazırlayabilmesi için, mimarın, projenin niteliği ve kapsamı hakkında yeterli bilgiye sahip olması gerekir.

Standart - 5.4 : İşverenin ve toplumun mimarın sorumsuzca sunacağı eksik bir hizmetten korunabilmesi için, mimarlar, bağımsız danışman olarak yaptıkları ücret tekliflerinde, aynı hizmet için başka bir mimar tarafından önerilen ücret teklifine göre değişiklik yapmayacaktır.

Standart - 5.5 : Mimarlar başka bir mimarın görevini elinden almaya girişmeyecektir.

Standart - 5.6 : Mimarlar UIA veya kendi üye kesimleri tarafından uygun görülmediği ilan edilen hiç bir mimarlık yarışmasına katılmayacaktır.

Standart - 5.7 : Mimarlar bir yarışmada jüri üyeliği yaptıktan sonra o işle ilgili hiçbir görev üstlenmeyecektir.

Standart - 5.8 : Mimarlar başka bir mimarın çalışmalarını kötü niyetle veya haksız bir şekilde eleştirmeyecek veya bu çalışmaları gözden düşürmeye kalkışmayacaktır.

Standart - 5.9 : Mimarlar kendilerine bir proje veya herhangi bir başka mesleki hizmet teklifi ile gelindiği zaman, başka bir mimarın halen aynı müşteri ile söz konusu iş veya mesleki hizmetle ilgili bir anlaşması olduğunu biliyorsa veya bu ilişkiyi makul bir irdeme ile kesin olarak öğrenebiliyorsa, diğer mimarı durumdan haberdar edecektir.

Standart - 5.10 : Mimarlar, başka bir mimarın yaptığı bir iş konusunda görüş vermek üzere görevlendirildikleri zaman, bu davranış ilerde açılacak veya halen devam etmekte olan bir hukuk davasını açıkça etkilemediği sürece, diğer mimarı durumdan haberdar edecektir.

Standart - 5.11 : Mimarlar ortakları ve çalışanları için uygun bir çalışma ortamı sağlayacak, onlara emeklerinin karşılığını adil bir şekilde verecek ve mesleki gelişmelerini olanaklı kılacaktır.

Standart - 5.12 : Mimarlar kişisel ve mesleki maddi durumlarının yasal bir şekilde ve özenle yönetilmesini sağlayacaktır.

Standart - 5.13 : Mimarlar mesleki ünlerini kendi sundukları hizmet ve gösterdikleri performans üzerine inşa edecek, diğer kişilerin yaptıkları mesleki çalışmaları görmezden gelmeyecek ve bunlara gerekli değeri verecektir.